

موسایئ کوریؑ نہ سیری

ٹامادہ کرن: نجلاء محمود

2022

موسا كورڻي نه سيري ڦه كرنا مه غرب
ئه نده لوس (97مش\715ز)

2022

ٲاماده کرن

نجالء محمود

ديارى

بو من

پيشه‌کي

ديءَ به‌حس ل که‌سه‌کي کهم کو ئه و باشتريں سه‌رکردي
له‌شکه‌ري بوو، و کارگيري باش بريئه دبر و ههمي سالوخه‌ت
و سيفاتيں جوان د که‌سايه‌تيا وي دابوون، يءَ زيړه‌ک و
ويړه‌ک و دلير بوو و باوه‌ريه‌کا موکم بخودي هه‌بوو، زانا
بوو د هونه‌ري سه‌رکيشي دا و کارگيريا شه‌ران دا، ب قي
ره‌نگي بناف و ده‌نگ که‌ت و خوشتفي بوو دنافا ههمي
مسلمانا دا، و دوژمنيټ مسلمانا ترسان ژ زيړه‌کي وي، و
زيړه‌کيا وي ژي بو ئه‌گه‌ري سه‌رکه‌فتنا وي، ههميا چه‌ژي کر
و پشته قاني ژبو کرن، هه‌روه‌سا ئه و سه‌رکه‌فتنيټ موساي
ب ده‌ستخوفه ئينايں وه‌ل مسلمانا کرن مه‌زن و بها لي بهيں
و بکه‌رامه‌ت بن و وه‌ل مسلمانا کرن شانازي ب کار و
فه‌کريټ خو بکه‌ن شانازي بقاره‌ماني و قوربانيت خو برن

به شى ئىكى

كورتىه ك ل دۆر ژيانا موسا كورنى نصيرى

يه كه م: ناف و ناسناقى وى :

موسايى كورنى نصير كورنى عبد الرحمان كورنى زيدى و هاتيه نافكرن ب بابى عبد الرحمانى ئىك ژ وانا يه يين ولات فه كرين، و ب شيانن و جيهادا خويا مه زن ميژوو گوهارت وسه ركيشين ئومه ويين مه زن لسهرده مى خه ليفه وليد كورى عبد المالك ((685مش-705ز) ، دشين بيژن موسا ئىكه م مسلمانه لسهر ده ستى وى ئيسلام گه هشتيه ئه وروپا ئىك ژ قاره مانيت ئيسلامى يه بناف و ده نكترين سه ركردا كو روله كى مه زن هه يه د فتوحاتا دا هه رده م ناقى وى ده يتته به راوردكرن دگه ل فه كرنا وه لاتى مه غرب و ئه نده لوس.

دووه م ژدايكبوونا وى

ژيده رين ميژووى متفق بوونه لسهر سالا ژدايكبوونا وى، دياركرنه كو ئه و ژدايك بويه ل سالا 19مش / 640ز لسهرده مى خه ليفه عمرى كورنى خه تاب (13-24مش \ 634-642ز) به لى لسهر جهى

ژدایکبونا وی بوچونیت وان د جودانه بلاذری ئاماژئ دت کو موسا
ژ عین تهمر

هندهک ژیده ریڼ دی دبیژن جهئ ژدایکبونا وی نهالا قری ل
حیجازئ :

هندهک ژیده ریڼ دی دبیژن ل ل گوندهکئ ژ گوندین گزیری دایک
بوویه هندهک ژیده ریڼ دی ئاماژئ دهن کو گوندهک ژ گوندین
وهلاتئ شامئ نه بهلئ پاشی ههمی لسهر بوچونهکئ متفق بوون کو
ل ئیک ژ گوندین شامئ دایک بویه دبیژنئ کفر متری ل چپایئ جلیل
زیده باری فان ههمی تشتا دهمن خالدي کورئ وهلیدی (21مش)
دهفهره عین تهمر فهکری دیت چل کهس ئنجیلئ نیشا وان دهن د
ژورهکئ دا

خالدي ده رگهه شکاند و پسیار کر گوت هین کینه؟ بهرسف دان
گوت ئەم گرتی نه دنافا وان دا نسیری بابئ موسای دناف دابوو ئەفه
وئ چه ندئ دگه هینیت کو نصیر نه خه لکئ عین تمه بوو به لکو
خه لکئ جههکئ دی بوو ، ل ویری دیتن وهک زیندان دشین بیژین

موسای هه می شیانیت خو مه زاختن ژبو خزمه تا ئیسلامی و مسلمانا ،
ههروه سا بنه مایین خول وان وه لاتین فه کری به لافکر ، روله کئی مه زن
ژی هه بوو د به لافکرنا ئاینی ئیسلامی ل ئه وروپا ، و شیا وان ده فه را
ژ توند و تیژی و زورداری و پاشکه فتنی خلاص بکهت و شیا
دایه وهری و یه کسانی به لاف بکهت

سییه م ره و رفشتین وی:

بوچوون ده باره ی ره قشت و نه ژادی وی هه نه، هنده ک دیژن
ژ له خم ، برامانه کادی نه ژادی وی دزقریت بو هوزا له خم
هنده ک ژیده ر ئاماژی دهن کو ژ هوزا بکر کوری وائل .

هنده ک ژیده ری د ئاماژی دهنه دیژن ئه و ژ ئاراشه

ژیده ره ک دی دیژی ژ هوزا بلی یا عهربی و نه ژادی وی ژ عه لوجه
نه ژادی و رفشی وی ژ کیژ وان هوزین مه دیارکری ره و ریشالین وی
عهربه ، سه رکرده کئی زیره ک و روله کئی مه زن هه بو د ئازادکرنا مغرب
و فه کرنا ئهنده لوس دا

چوارهم مه زنبوونا وی :

موسا مه زنبوويه د ماله کي دا وي مالتي په يوه نديا راسته خو ب
ژيانا له شکهر و سهر کردايه تي فه هه بوو ، قتي ژينگه هي کارتيکرن و
روله کي گرنگ و ديار هه بوو لسهر ژيانا موسا وهک سه کرده وهک
مروفتي ژي.

په يوه نديين خو موکم کرن دگهل سهر کرده و هزرقان شارازايين ئسلامي
ل وه لاتين ئه ربه بي ل شامي، فيري ويړه کيي و راستگويي بوويه ژ بابي
خو ، ههر ژ زاروکيني هيشي بو درست بون بيته سهر کرده ، و
مه زنبوونا وي دگهل کورين خه ليقا مينا مرواني کورتي عبد الملکي و
بشري کورتي مرواني (694مش) ژوان فه کته را بوو ريک بو فه کر بو
پاشه روژي هه روه سا ديتنا وي بوئاماده کاريين له شکه ري ئه ويډن دهينه
فريکرن داکو شه ري دگهل روم و بيزه نتا بکه ن، ئه و هيژين هسکي و
ئافي بوون ، بو موساي جهتي گرنگي بوون نه خاسما هه ويډن ئافي
ئه ويډن معاويي کورتي سوفيانی (40-60 مش \ 660-679ز) پي رابووي
لسهر گزيرتا قبرس ئه وژي بنکا ئافي يا بهيژا بيزه نتا بوو هه ويډن خو

لوپړی درست کهن دژۍ وه لاتی شامی، و نارامی و مناهیا مسلمانا
ژناف دهن و معاویہی هه وه ک بریه سهر قبرسی سال (28 مش /
648ز)، و جزیه لسهر خه لکی وی فهرزکر ب کوژمی 7هزار دینار، وهل
وان کر چ پیزانینا نه دهنه بیزه نتا دهر باره ی مسلمانا، پاشی معاویہی
هه وه کا دی بر ل سال (33 مش / 653ز) نه گهری وی کیمبوونا
ناکجین گزیرتی بو وی گریه ستا مورکرین دگهل مسلمانا

ته مه نی موسای 14سال بوون ده می معاویہی هه وا دووی
بریه سهر گزیرتا قبرس ژبو نازاد کرنی و دیده فان بوو ناماده کارین ثافی،
دگهل خوشین سه رکه فتنه دا ژیا و ریگری ل بیزه نتا گرتن جزیرا قبرس
گرت ده می موسا بویه گهنج بتنی بینه ریا رویدانا نه دکر به به لکو
به شداری ژی تیدا دکر ده می معاویہی دیتی موسای زیره ک و شارازا
و ویره ک و شیان هه نه، هیرش برنه قبرس پاشی رابو ب دروستکرنا
که لها و چه په رین شهری ل قبرس و موسا بو جیگر ل وپری و موسای
وپری کره بنکا ثافی یا پیشکه فتی داکو روبه روی بیزه نتا بیت ، نه و
تیکه م سه ربورا وی یا شهری بوو .

پینجهم رهوشه نیرییا وی :

والی موسای کوری نصیری نمونهک بو ژ والیی افزاز، لسه دهستی وی فه کرنا ئه فریقیا تهمام بوو پاشی فه کرنا ئسپانیا، وی گه لهک هه لویست هه نه ئاماژی ده ته شیائیت وی یین کارگیری و سیاسی، و فه کرنا باکوری ئه فریقیا دوی ماوی کورت دا ، به لگه یه بو شیانت وی یین مه زن، زیده باری کارین وی یین کارگیری ، دی به حس ل وان کارا که ن یین ئاستی وی یی هزری و روشه نیری دپاربه کن موسای کوری نصیری یی شارازابوو ب کار و بارین شهری، ئه ف چهنده ژی د گوتارین وی دا دیاربوو ده می به ری ئه فریقیا چوو و مسلمان کوم کرن

موسای گوت نه یی شهری ئه و که سی شه قبیریا دکه ت ههروه سا موسا بن نسیر یی رهوشه نیریوو هونه ری شه رکرنی دا ، و باش دزانی ئه و ملله تین شهری وی دکه ن ئاستی وان یی چهوا یه، جاره کئ سلیمانی پسپار ژ موسای کر گوتی کیش ملله ت گه لهک شه رکهرن، موسای گوتی ناقی وان بومن بیژه دی بوته وانا سالوخه ت کهم، گوتی بومن ده باره ی روما باخفه ، موسای گوت ئه و د چه په ری خۆ دا شیرن ،

لسهر ههسپین خو ئەو دپیشکن ، و ئافرەت د موکبیت وان دانە،
ئەگەر ترسیان درەقن وشەرم ژ شکەستناژی ناکەن .

گوت پا بەر بەر وەکی بیانی و ئەربا نە هەقدوو دیت و دلیری
بەهەدارن و سوار چاکن ، بەلێ د خاینن

گوتی ئەشبان چەوانن بەرسف دا و گوت شاھین دەولەمەندن،
سوارچاکین چاڤنەترسن

گوت پا بیانی چەوانن گوت گەلەک مللەتن هەندەک ژوان مەردن و
وێرەکن هەندەک پیس و چریکن ، هەندەک زیرەکن و هەندە شەرکەرن
هەندەک د خوشتقینە سلیمانی گوت کا بیژە من شەر دناڤەرا تە و
وان دا چەواوو گوت کەس نەهاتیە ئالاین من ل ئەردی بەدەت و
کەس، هەرەسا دیژن موسا یی رەوشەنبیر بو دەر بارە ی کار و بارین
شەری ، هەرەسا شارازای دەر بارە ی هەسپا، و بقی رەوشەنبیری و
زیرەکی و زانین و زانستا وی یی ئیماندار ژ ی بو، هەرەسا ژ بەر
رەوشەنبیری خوە باوهری بخو هەبوو و شانازی ژ ی بخو دەر، موسا شیا
گەلەک دەڤەرا ڤە کەت.

ههمی ئەو ههلویستین موسا تیدا ژای و سهردهری دگهل کری
بومه دیار دبیت نهیی قالا یه ژ ئەدهبیات و رهوشهنبیری، و زانستی
وی بهرفرههه و کهساتیا وی یا بهیژه، دبیزن ههتا وی بهرهنگاریا و
شیرهت ژ لهشکهری خو وهردگرتن ئەفه ههلویستی والیین عهرهبن
دراستگهو ئیماندار توازع کارگیرین باشن

شهشه م سالوختهین موسا کوری نصیر

موسای هندهک سیفات و سالوخته ههنه، کیم کهسا ئەو
سالوخته ههنه، یی بیرمه‌ند و تیگه‌هشتی و پیرهک و دلیر یی ئیماندار
ژخودی ترس بوو.

یی شارازا و زیرهک بوو، یی زانا بو و ههش زانیی دکرئیک ژ بهیژین
دهوله‌تا ئومه‌وی بوو هند یی بهیژ بوو چ لهشکه‌ر نه‌دشیا به‌رامبه‌ر
براهه‌ستیت، هه‌روه‌سا دبیزن موسای کوری نصیری عهره‌که‌ی رون
دیاربوو

هه‌روه‌سا ژیدهر ئاماژی ده‌ن و دبیزن یی ئازمان خوش و دزانی
دانوستاندنا بکه‌ت، ئەفه‌ژی بو وی چه‌ندی فه‌دگهریت گوتار دگوت

ههروهسا دگه ل والیا و خهلیفا درینشته خواری، دبیژن کو وی په یقیڼ
عه ره بی یین جوان و مفا دگوت ههروهسا دبیژن موسایڼ کوری نصیری
نه یی زک رهش و حسید بوو، دبیژن ئه و گه له کئی بهیقی بوو هه می
شیانیت خو دمه زاختن داکو خهون و هیقی و ئارمانجین خو بجه

حه فته م مرنا وی

گه له ک بوچوونده رباره ی مرنا موسایڼ کوری نصیری هه نه ،
هنده ک میژوو نفیس دبیژن سالا مرنا وی 97 مش / 715 زاینی

ئیکی دی دبیژیت سالا مرنا وی 98 مش / 716 ز

بوچونه کا دی هه یه دبیژیت 99 مش / 717

به لڼ بووچونا ژ هه میا به رئاقل تر سالا 97 مش / 715 ز ئه ف سالا هه
بارا پترا ژیدهر لسهر متفق بوونه ، ل وی سالی سلیمان ده رکه فت ژ
بو حه جی و موسایڼ کوری نصیری ژی دگه ل چوو ده می گه هشتیه
مه دینئ گوت دئی پشتی سوباهی زه لاهه ک مریت دئی روژهلالات و
روژ ئافا به حس که هه میا هزرکر خه لیفه یه موسا ل روژا دی مر ل
(وادی القری) ته مه نئ وی نیژیکی 80 بوو ب مرنا وی په ره ک ژ په ریڼ

قاهره مانی و قوربانی دانق هاته چه ماندن به لی هه تا نوکه باس ل
وی دهیته کرن .

به شی دووی:

فه کرنیت موسای کوری نه سیر

یه که م: فه کرنا زغوان⁽¹⁾ ل زه غوانی بوون ملله ته کئی به ربه ری هه یه
دیژنه وانا به ند سهروه ک هه نه وانا ریقه دبن و دیژنی ورقطان، و
کاری وان هیشرکرن لسهر مسلمانا و سنوره کئی بو مسلمانا بدانن و
نه هیلن مسلمان لقینا بکه ن سهرده ری دگهل بیزه نتا دکرن و ده نگو
باسیت مسلمانا بو هاوپه یمانیت خو بیزه نتا دبرن ژبه ر قئی چه ندی
موسای هه وه ک فریکره که لها زغوان کو ژ 500 سوار چاکا پیک هاتبوو
ئه ف هه وه ب سه رکیشیا ئیک ژ زه لامیت هوزا خشین به رنیاسه ب
عبد الملک و شیا زه غوانی نازاد بکه ت و ژیانان وان یا کارگیری ری کخست
و گه له ک ده سته کفت ده ست فه ئینان ژ له شکه ری شکه سته ئه و
ئیکه م سه رکه فتنا وی بو پاشی چوو قیروان ل ویلایه تا موسا کوری
نصیر و ده همان ده م دا کوری خو عبد الرحمان فریکره هنده ک

(1) زغوان: چیبایه که دکه فیته نژیکی تونسئ گه له ک ئاف و خورمه لئ هه یه

دهفهرين ته فريقيا و شسا بچيته دناف دا و ئيسلام به لاف کر و کره
بشکهک ژ کارگيريا ئيسلامي و گهلهک دهستکهفت گهل خو ئينان.

کورئ خو مروان ژي فریکره چهند دهفهره کين ديين ته فريقيا
وي ژي گهلهک دهستکهفت غه نيمه دگهل خو ئينان ته فه خر به ربه ري
بوون نه دبن دهستئ دهوله تا ئيسلامي دابوون موسا بخو ژي چوو
دنافا هندهک هوز و ئيجاخان دا و ئيسلام دناف وان دا به لاف کر وي
ژي گهلهک دهستکهفت غه نيمه دگهل خو ئينان دهستکهفت و
غه نيمئ موساي گهلهک بوون چ غه نيمه وهک يئت موساي کورئ
نصير نه بوون .

موساي نامهک بو واليئ مسرئ عبد العزيز کوري مروان (27 مش
86 \ مش) فریکر و تيدا باس ل فه کرنا بو کر کاتبی تيدا به حسئ 30
هزارا کر بوو به لي کاتب هاش خو نه بوو ل شينا بنقيسيت 60 هزار
نقيسا بوو 30 ، دهمئ واليئ مسرئ ته و ناما موساي فریکري خواند
زاني خه له تيهک يا هه ي ، ته فجا عبد العزيزي نامهک بو موساي فریکر
گوتئ : گوتئ ناما ته گه هشت تهز بيژم خه له تيهک تيدا هه يه راست

ڦه که، موسای بهرسفا وی دا و گوت خهله تی یا ژدهف نفیسه ری ، و
ئو وهه مه و موسای کورئ نصیری گوت یا ئه میر ئو 60هزار
خوجه۔ بئ گهورین ، ده می ئو نامه گهشته عبد العزیزی ده می
خواندی گهله ک که یفخوش بوو .

والیئ مسرئ عبد العزیزی چاڤدیڤریا پینگاف و لثینیت موسای
بهوری دکر ، به لئ موسای بو خهلیفه ی عبد الملکی و عبدلعزیزی
والیئ مسرئ دیارکر کو ئو زهلامئ هه می کاریت بزحمه ته، ههروه سا
د دیچوون و کارگیری و ریڤه برنا خو دا نمونه یه و هزر نه کر ده رکه فیت
ژ فه رمانیت خهلیفه ی و والیئ مسرئ ، سه رکه فتنیت لیدیف ئیک
بدهست ڦه ئینان نه خاسم پشتی بویه والیئ مغرب و ئنده لوس ڦه کر
ئارمانجا موسای ژ هه ویئ وی یین ئیکئ به لافکرنا ئینی و ئازادکرنا
چه ندین ده ڦه را ئه داکرنا وان فه رمانا یین خهلیفه ی و والیئ مسرئ
داین بقان هه می چالاکیا موسای بو خهلیفه ی شیائیت خوین
لهشکهری دیارکر و بو دیارکر کو دشیت ده ڦه را ڦه که ت و شیا وان
وی گومانا نه جوان ئه وا خهلیفه ی لسه ر هه ی راکه ت ب وان
سه رکه فتنه ، و خهلیفه و والیئ مسرئ پئ داغباربوون ئه نجامئ وان

ههوا موسا شيا ههريما قيرواني بکه ته بنیات بو ئازادکرنا هه می
ده قهرين مغربا ئيسلامي

دووهم فه کرنا ته نجه و سه بته

1- فه کرنا ته نجه

پشتی به لاف بونا ئاراميی و ئازادبوونی ل ئه فریقیا و مه غربا
نافه راست موسای کلر کر ژبو ئلژادکرنا مه غربا نزم ، مه غربا نافه راست
وان ده قهرا بخو فه دگریت یین دکه فنه نافهرا ریلرئ ملویه و
زه ریاپی ئه تله سی و دابه ش دبیت سهر دوو به شا، به شی ئیکئی
دکه فیه سهر ده ریاپی نافه راست و دبیزئی وه لاتئ غماره یان ده قهرا
گوندی، به شی دووی دکه فیه سهر زه ریاپی نافه راست و چیاپی درن
و ئه تله سی سهر ده م بخو فه دگریت و دبیزیتی سو س⁽¹⁾ ، سو س ژي
دابه ش دبیت لسهر دوو به شا: سو سا بلند و سو سا نزم و ده قهرا
ته نجه ژي لژیر ده سته لاتا یولیا نی بوو و تابعی بیزه نتا بوو، و هاته

(1) سو س: باژیره که کئی بچیکئی مغربه ، روما دگوتئ فه یمونیه ، یاقوت الحموي ،
معجم بلدان، ج3، ص 283 .

گریدان ب ئه نده لوس بشتی ته قلیسا نفوزا بیزه نتا و نه مانا هه یمه ن
وان ل ده ریایا نافه راست

پشتی موسای دعا به ره را بر به ره ف وان باژیرا چوون بین
دکه فنه سه ر کناری زه ریاین ئه تله سی ، به ره ف ته نجه فه چوو سالا
89\708 ز ل وی ده می مازنترین باژیری مه غربا شارستانی بوو
مه ره ما وان ته نجه بوو موسا ژ قه پره وانن به ره ف ته نجه، فه چوو ژبوو
فه کرنی و له شکه ره ک به ری خو فریکر ب سه رکیشیا تارقن کوری زیاد
داکو هوزین به ره بهر بیخته بن ده ستین خو ئه وین لسهر ریکی به ری
بگه هیته ته نجه و ئه و باژیر فه کرن هه تا گه هشتی ته نجه پاشی
له شکه ری وی گه هشته سووسا نزم و سه رکه فتن بسهر وان ئینان
گه له ک غه نیمه بده ست خو فه ئینان ، و هه می خه لکن ویری تاعه تا
وی کرن ، که سه ک دانا به پرساتیا وان بکه ت و موسا ده پته دانا
ئیکه م والین ته نجه ی خودبه تیدا خواندن و خه لکن وی مسلمان بوو
و مه لکن وی راگه هاند کو دی تاعه تا مسلمان که ت و گوت خو کره
مسلمان دا خه لکن وی ژ ئیخسیری خلاس بیت و موسا شیا نازاد
بکه ت ، و پلاراستن و سه رکیشیا وی کره ده ستن کوری خو مروانی دا

پاشی کوریّ خو عزل کر و تارق کوری زیادی دانا جهی و زقری
قهروانن تارق کوری زیاد هه لېژارت بو فی پوستی دا هاریکاریا وی
بکته د کارین له شکهری دا و 12 هزار سولرچاک دگه ل هیلان حسان
کووری نعمانی دگه ل 27 زه لامیت عه رب ژی هیلان و فه رمان لوان کر
خه لکئ مغربئ فیّری قورئانا پیروز بکه ن و ئاینی نیشا وان بده ن و
تارق بو ماوه کئ ل ویریّ ما

فه کرنا باژیریّ سه بته :

پشتی موسا شیا باژیریّ ته نجه و به ره ف ده ف ره کئ چوو
مه ره ما وی باژیریّ لسه ر کناریّ ده ریایئ ئه نده لوس بوو ژوان باژیرا
باژیریّ سه بته بوو و ده سته ه لاتئ ویّ جولیان¹ بوو و عه رب دیبژنئ
ایان یان ژی ئه ویلان و موسا نه شیا کونترول بکته ژبه رهنديّ زقری
ته نجه ، زفرینا وی بوته نجه داکو باش کاریّ خو بکته و هاریکاریا بو
فریّکته شاهئ ئسپانی قوتی بریّکا ده ریای و عه رب دیبژنئ لزریق ،
و ده سته ه لاتدار بوو لسه ر قرته

(1) جولیان: حاکمی سبته بوو .

چوارهم هه‌وێت ده‌ریای:

پشتی عه‌ره‌ب و مسلمانا شیا وه‌لاتی شامی ئازاد بکه‌ۆ ل سالا 14
مش و پاشی سالا 20 مش مسر ئازاد کرن ژ بیزه‌نتا، ممبراتوریا بیزه‌نتی
گه‌له‌ک گرنگی دا ب هه‌وین پروسیسین شهری بری‌کا ده‌ریای ،
مسلمان ژلای هسکاتی فه د ئامن بوون ژبه‌ر هی‌زا له‌شکه‌ری وان ، و
پشت به‌ستناوان لسه‌ر هنده‌ک زه‌لامان ، به‌لێ هه‌ر ئه‌ره‌با زانین و
هه‌ستیی‌کرن کو گه‌می‌ت بیزه‌نتیا مه‌ترسینه لسه‌ر وانا ژبه‌ره‌ندی بفه‌ر
دیتن هی‌زه‌کا ده‌ریای درسته‌بکه‌ن داکو بشی‌ت به‌ره‌نگاریا هه‌فرکا بکه‌ن
و وه‌لاتی خو پارێزن ده‌می معاوی‌ کوری ابو سفیان(661-680 مش)
بو والی ل دیمشقی ب فه‌رمانا عمری کوری خه‌تابی(12-23 مش) ،
معاویه هه‌ست ب مه‌ترسیا گه‌می‌ت بیزه‌نتا کر لسه‌ر کناری‌ت شامی
معاویه کارکر داکو عمری رازی بکه‌ت گه‌میا ئه‌ره‌بی درست بکه‌ت
داکو بشی‌ت روبه‌روی هی‌زا بیزه‌نتا بی‌ت ، به‌لێ عمری چ پیته و
به‌رسف نه‌دانه معاوی‌ه‌ی

و لسهر ده می خیلافته تا عسمان کوری عه فان دوباره معاویه ئەف داخوازه ژیکر و یی رژد بو لسهر داخوازیا خو ، خه لیفه ی دهستویری دایئ و ته نسیقکه دنافه را معاویه ی و عبدالله کوری سرح دا دروست بوو لسهر درستبوونا پروژهی، ل باژیری عه ککا جهئ دروستکرنا گه میا ل سالا 28 ، استولئ عه ربی گزیرتا قبرس فه کرن و ل سالا 34 والیئ مسری ب استولئ خو فه چوو کو ژ 200 گه میا پیگدهات و شهرئ استولین بیزهنتی د شهرئ ذات صواری دا شیان سه رکه فتنه کا هه ره مه زن بدهست فه بینن

ده می معاویه بویه خه لیفه ل سالا 41 گرنگی دا ب ده ریایو سه نته ره کئ ده ریای درستکر و چالاکیین خو یین ده ریای ل باکوری ئەفریقیا دژی سقلیه راگه هاندن و لسهر ده می وی هه وه کا ده ریای بره سقلیه بسهرکیشیا معاویئ کوری حدیج سالا 44 و پشتی هاریکاری گه هشتتی ژ مسری و به ردووامی دا هه ویئ خو دژی سقلیه و ئەف چه نده به ردوام بو هه تا سه رده می عبد الملکئ کوری مروان و کوری وی وه لید و ئومه ویا شیا لسهرده می عبد الملکی 65-86 شیان باراپترا گزیرتین که فنه ده ریای ناهه راست بگرن و شیان هه میئ ژ

دهستى بيزهنتا دهريخن بهريخودانهك بو گرنگيا سياسى و لهشكهرى
ژبو كونترول دهرياي نهجامى وان ناستهنگيت مسلمان روبهروبوين
ل فهكرنا نهفريقيا ههروهسا گهفيت ئيستولين بيزهنتى بو عهراو
شههيدبوونا قارهمانيت مسلمانا بشتى جيهادا فهكرنا و هه مى
ديدهقان بوون لسهر فهراشيا پاراستنا

هييزين مسلمانا لهشكاتى و هييزين دهرياي ژبهرهنتى عبد المللكى
ئهف باردوووخه زانى و داخواز ژ موسايى كورى نسيري كر و گوت ل
نهفريقيا بنكهكى دهرياي چيكه و هييز ژ مسرى فريكرن داکو بهشدار
بن د ئافاكرنا ئستولى دهرياي ل نهفريقيا ده مى موساي فهركان داي
بدرستكرنا گه ميا هنده كا گوت ئهف تشته مه نهفيت زهلامهكى بهر بهر
ببو مسلمان گوته موساي بهرى 21سالا بابن من دهبرارهى قان تشتا
دئاخفت ، و گوته موساي نهگه رتهفيا تشتهكى بكهى كهس ريگرين
لته ناگريت ئاخفتنيت فى شيخي بدلئ موساي بوون ، موسا رابوو
بدرستكرنا جهئ گه ميا ل تونسى و شيا 100گه ميا درست بكهت و
ئستولى مسلمانا بهرفرههيوو گههشته قوستهنتين بريكا نهندهلوس

پشتی موسای ئاماده کاریین خویین ده‌ریای کرن بریار دا بجیته دنافا
ده‌ریای دا

لسه‌رده‌می عبد الملکی 86-96 بو وانا هه‌ز چیبوو ده‌ست بسه‌ر
پایته‌ختی بیزه‌نتا دا بگرن به‌لی ئه‌ف پروژه‌ جیبه‌جی نه‌بوو هه‌تا پشتی
مرنا وی ، ده‌می امبراتور بیزه‌نتی انستاسیوسدووی 94-96 گو‌ه‌ل
قی ده‌نگوباسی بوو خو ئاماده‌کر و گرنکی دا ب موکم کرنا پایته‌ختی
بیزه‌نتا و ئه‌رزاق زی‌ده‌کر و چه‌ک داکو روبه‌روی عه‌ربا بن

و لسه‌ر ده‌می سلیمانی کوری عبد الملک 96-99 رابون ب ته‌مام کرنا
ئاماده‌کاریین ده‌ریای ئه‌وین خه‌لیفه‌ ولیدی کوری عبد الملکی
ده‌ستپیکرین ، و هه‌وا ده‌ریای فریکره‌ بو فه‌کرنا قوسته‌نتین سالا 98
بسه‌رکیشیا مسلمی کوری عبد الملک به‌لی نه‌شیا ده‌ست بسه‌ردا
بگریت ژبه‌ر نه‌ته‌مام بونا حیسارا وی چه‌ندین خه‌لیفین دیین
ئومه‌وی ل مسر و شامی گرنکی دان ب ده‌ریای و هه‌می شیانیته‌ خو
مه‌زاختن داکو ده‌سته‌ه‌لاتا خو پاریزن روژه‌ه‌لاتا ده‌ریای ناهه‌راست
داکو براوه‌ستن له‌ه‌مبه‌ری هی‌زین بیزه‌نتا، هه‌ر هی‌رشه‌کا ژ نشکه‌کی

ڦه بو کناری، و والیی ئومه ویا حسان کوری نعمان یی رژد بو لسه ر
ئافا کرنا باژیره کی ل تیزیک قرتاجه رابو ب ئافا کرنا باژیری تونس، داکو
بیته بنکه بو ئستولین عه ربی، موسای ئاماده کاریین خویین ده ریای
بدوماهییک ئینان و گه مییت خو کرنه دناڤا ئاڤی دا و یه کا ویا ده ریای
د چه ندیین شه رادا پشکدار بوو

به‌شئ سینه

موسا کورئ نسیری و هه‌ولین وی یین سه‌ربازی د فه‌کرنا

ئه‌نده‌لوسئ دا

۱- فه‌کرنا ئه‌نده‌لوسئ⁽¹⁾

پشتی مسلمانا ئازادکرنا مغربئ ته‌مام کری لسه‌ر ده‌مئ
ولیدی کورئ عبد المالک (96_86 مش / 705 - 715 ز)، پشتی ده‌ست
بسه‌ر ته‌نجه‌یی دا گرتی پاشی به‌ره‌ف باژیرئ سه‌بته‌ چون، به‌لئ
ئیکه‌م جار نه‌شیان ژبه‌ر دیوار و سه‌نگه‌رئ وئ پشتی مغربئ و
جیگیر بوونا کارو بارئ وئ به‌ره‌ف وه‌لاتین ئه‌نده‌لوس چون و
هنده‌ک ئه‌گه‌ر بوون کو موسلمان به‌ره‌ف ئه‌نده‌لوس بچن ژوانا

(1) اندلوس: گزیرته‌کا مه‌زنه‌ یا ده‌وله‌مه‌نده‌ ب ئاف و دار و بارا، سئ لایه‌ن
هه‌نه و شیوی وئ سینگوشه‌ یه، لابه‌کئ وئ کنداڤه و ده‌ریایئ رومئ یه، و
لایئ دی، لایئ دی روژه‌لاتئ الأندلس نافه‌را باژیرئ اربونه‌ وبرئیل، به‌شئ
سین نافه‌را باشورئ روژئافایئ جیلیفیه، یاقوت الحموی المعجم بلدان، ج3،
ص262.

1- سیاستا بهرفرهه بوونی ل چهرخئ ئومهوی(40-

132مش\660- 750ز) زیدهبوو نهخاسما لسهردهمی ولید

کورئ عبد ملک ، و ئەف بهرفرههبوونه زیده بوون لسهر

روژههلات و روژ ئاڤا ، و ئەڤ بهلگهیه بو ههبوونا

سیاسهتهکا ئیگرته گهلهک وه لات هاتنه کرن ئەنجامئ ب

ڤان وه لات دهولهتا ئیسلامی بهرفرههبوو ژ نافهراستا اسیا

روژههلات بو زهریایئ ئەتلهسی ژ روژ ئاڤا

2- ل وی دهمی ئەندهلوس دهاته دانان بهشئ روژئاڤا ژ

وهلاتئ مغربئ ، و وهک ههڤیهک نافهرا سروشتئ

ئندهلوس و سروشتئ وهلاتئین مغرب ، بشئ رهنگی چ نافهرا

نافهرا مغرب و ئەندهلوس دا نینه

3- پشتی موسای ئەو هوزئین بهربهری کرنه ئیک و باردووخ

تیدا ، و هزر کر ڤان هوزا مژیل کهت ب فه کرنا و موسا

نهدشیا بچیته روژئاڤا ژبهه ههبوونا زهریایئ ئەتلهسی ،

ههرروهسا نهدشیا بچیته باشوری ژئ ژبهرهههبوونا بیابانا

هشک، ژبهرهندی ناچار بوو بچیته باکوری ئەوژی

ئەندەلوسە و گەلەك ژى دىر نىنە و بتنى دەريايى جبل تارق
نافەرا وان داىه

4- باوهرىا موسلمان كو ئەو نامە كا مروفايه تيه و كارى وان
ئاگەهدارىكرنا وى نامى بو هەمى جيهانى، و ل بەرامبەر وان چ سنور
زنجير نەمان دەست ب فەكرنىت پروژەلاتا چىنى كرن و والى
زەريايى ئەتلەسى روژئاڧا

5- ترسا عەربىت مغربى ژ قوت و روم و بىانى ، ژبەرھندى فەكرنا
ئەندەلوس دى يا فەربىت داکو مغرب بەھىتە پاراستن

6- ھەر وەسا ھەبونا كانزايال ئەندەلوس و موسلمان پىتقى ب كانزاي
بوون داکو ھەمى پىتقىا بەردەست كەن

7- و وەڤكرنا ئەندەلوسى ژلايى موساي ڤە ، دى جھەكى بلند ھەبىت
د چاڤىن ھەمىا دا ، دى بو ھەمىا دياركەت كو كەسەك ل ھەژبە بو
ھەلويسىتەن زەحمەت و ھەمى پىكول دكر دابو خەلىڤەى دياركەت
كو سەركردەكى زىرەكە، و دشىن لدەمىن نەخوش پشت بەستنى لسەر
بكەن

8- و پروسیسا فه کرنا ئه نده لوس خه لکي مغرب دگه ل پشکار بوو.
9- ئه و باردوخې نه زانينې ټيدا بهري فه کرنيت مسلمانا بو ئه گهر
مسلمان پيکولا بکه ن فه که ن دادپهروه ريې يه کسانينې زانستي و زانينې
بنه مابين ليپورينې لي بلاف بکه ن.

10- خه لکي ئه نده لوس بارا پتر کاري وانا چاندين بوو بيزاربوون ژ زلما
دهسته لاتدارا ده مي مسلمان هاتين بو فه کرنا وي خه لکي ئه نده لاس
هاریکار بوو

11- ناکوکيين نافخوي و هه فرکي نافبه را خيزانا قوتي و مه زنيت وانا

2- پيکوليت ده ستپيکي ييت موساي بو فه کرنا ئه نده لوسې

أ- هه وا طريف کور مالک ابو زرعه ⁽¹⁾

پشتي موساي هه ليفي خو اليان فريکريه باشوري ئسپانيا داکو
ته ماشه ي وي بکه ت ، و بقي رهنگي موساي پشت راستبي ژ وه لانا

⁽¹⁾ طريف کورې مالک: ناسناقې وي ابو زرعه ، جوداهي هه يه لسهر نه ژادې
وي هنده ک بيژن بهر به ره هنده ک بيژن عه ربه والين موسايه و موسايين
ده رفته تا سه رکيشينې داين، حازم محمد جيران، موسا بن نصير، ص 87.

لیانی بو مسلمانا و زیده باری به ریخودانا وی بو باردووخیڼ ده فهری و ناماده کاریڼ له شکه ری یڼ قوتیا ، نه فه ژی ژبه رهندي داکو هه وا خو ب باشرین شیوه دورست بکه ت ژبو فه کرن ده فهری و موسا نه دشیا فی کاری مه زن بکه ت بڼ ناگه هداریا بلندا ده وله تا ئیسلامیا ژبه رهندي بیرتیژی لسه ر استشارا خه لیفه ولید کوری عبد الملک ، داکو ده ستیریڼ بده تی ژبو فه کرنا نه نده لوسی ، خه لیفه ی به رسف دا و گوت ده ستیڼکی به رخودانه کی بوو بکه

و موسای که سه ک هه لبرارت داکو داکو رابیت ب قڼ هه وی و نه نده لوسی نا شکه را که ت نه وژی طریف کوری مالک معافی ل هه یقا ره مزانی (سالا 91 مش / 710 ز) موسا کوری نسیری هه وه ک ناماده کر کو ژمارا وا 500 شه رکه ر و 100 ژوانا فارس بوون و 400 بسه رکیشیا طریف کوری مالک زیده باری قڼ چهندي طریفی پشت به ستن لسه ر هنده ک استولیا ئیسلامی کر بوون کو نه و هاتبوونه درستکرن ل تونس هه روه سا ژ پشتی فه ژی لیانی هاریکاریا وان دکر و زیړه قانی لوانا دکر و به ره ف کناری باشوری نه نده لوس چون ده فهره فه کرن و ئیسلام به لافکرن ، بڼ کو هنده ک بینن روبه روی وان بین

پشتی قی سهرکه فتنی طریف نه نجامین ههوی بو موسای فریکرن و به حس ل سهرکه فتنیت مهزن کرن و وان دهستکه فتنین بدهست خوڤه ئیناین و نهو دهستکه فته گه له ک جیواز بوون، و نهو ههوا هاندهر بوو موسا به رهف نهنده لوس بچیت و فه که ت

ب- ههوا تارقی کوری زیاد .

نهو سهرکه فتنه طریف بدهست خوڤه ئینای هاندهره کی باش بوو بوو فه کرنا نهنده لوسی ، و پشته فانیاموسای کر کو ههوه کی فریکهت نهنده لوس ب سهرکر دایه تیا تارقی کوری زیاد ژبه رکو له شکه ری تارقی مسلمان بوون موسای پشت بهستن لسه ر تارقی کر ژبه ر چه ند نه گه را چونکی له شکه ری وی مسلمانیت وی ده قهری بوون و یی به نیاس بوو ل نهنده لوس چونکی مه غرب و نهنده لوس جوگرافیا وان و میژویا وان ئیک بوو و له شکه ری تارقی 7هزار سه ر باز بوون موسای خاترا خو ژ تارقی خاست و نهو ب له شکه رڤه به رهف نهنده لوس چوون و موسای ئاگهدار کر و گوت گیانیت مسلمانا پاریزه و یی بله ز نه به دانا بریاران دا و شورایی دگه ل هه فالین خو بکه و ههوا خو دهستپیکر

ل روژا 5ل هه یقا ره جیی سالا (92 مش / 711ز) ب وان هه رچار
گه مییت لیلیانی دورستکرین ههروه سا تارقی پشت بهستن لسه ر وان
گه میا ژی کرن یین ل تونس درستکرین ده می تارق گه هشتیه بنه جهی
مزگینی دا مسلمانا . و ئاهه ننگ گیران

له شکه ری مسلمانا کوم فه بوون لسه ر چیا یه کئی بناقی چیا یی
کالبی و پشتی فه کرنی هاته گهورین بناقی چیا یی تارق وه ک
ریزگرتنه ک بو زیره کیا وی¹ و پاشی تارق رابو ب سوتنا وان هه می
گه مییت پی هاتین تارقی چه په ره ک نیژیکی چیا یی تارق دورستکر
وه ک پارستنه ک بو له شکه ری، و پاشی چو ده فه ره کئی بناقی قرتاجه⁽¹⁾
پاشی به ره ف و به ره ف خه لیجی چوو و باژی ره ک دورستکر بناقی
گزیرتا که سک و تارقی گه له ک کار کرن که س روبه روی وی نه بوو ئه ف
چه نده ژی ژبه ر لاوازا خه لکی وی ل طیلطه و لازریق ناچار بوو
له شکه ره کئی دورست که ت ژ پایته خی بچیته طیلطه ده می گوھ ل
ده ننگ و باسین تارقی و هاتنا وی و پیگقه گریدانا چه ند باژی را بو

⁽¹⁾ قرتاجه، باژی ره که دکه فیته ده و روبه ری ئه نده لوس و بارا پترا جهین وی ئافه
، یافوت الحموی ، معجم البلدان ، مج 4 ، ص 323.

کارگیریا ئیسلامی و لازاریقی لهشکه ریّ خو کوم کر ، داگو سنوره کیّ
بو هیژین ئیسلامی بدان شه ره ک دنا فبه را تارق و قوتایا دا دورست
بوو به لئ تارق شی سهرکه فتنئ بسهر وان بینیت ل گزیرتا که سک

و ئه ف شه ره ئیکه م شه ریّ دگه ل قوتیا و بقئ سهرکه فتنئ تارق
مزگینیا دا هه می ئه و مسلمانئت گه ل خو و شی وی باژیری فه که ت
پشتی سهرکه فتنه مسلمانا گه هشتیه لازاریقی ، هیژین خو ئاماده کرن
دا کوروبه روی لهشکه ریّ مسلمانا بن ، و میژوو نقیس سالوخه ت کرن
کو لهشکه ریّ وی گه هشتنه 100 هزار ژلهشکه ر، و بقئ رهنگی
لهشکه ریّ لازاریقی گه له ک ژ یئ مسلمانا زیده تر بوو به لئ ،
مه عه ویا تین لهشکه ریّ مسلمانا پتر بوون و نه ترسیان رو به رو بوون
ده من تارق گوهل فن چه ندئ بوو نامه ک بوموسای فریکر و به حس
ل ده سته فتنین خو کرن و به حسا لهشکه ریّ لازاریقی کر و موسای
رابوب فریکرنا پینج هزار لهشکه را دگه ل بین تارق بوونه دوازده هزار
هه ردوو لایه ن لسهر ئافئ گه هشتنه ئیک ل سال (92مش / 711 ز)،
تارق گوته وان پیئقیه زیده هیا لهشکه ری بومه گرنه بیت)

و نابت ئەم برهەن چونکی ره‌فی دئی بومسلمانا بیته شه‌رمزاری
و سه‌رباز رازی بوون سوز دا شه‌ری بکه‌ن هه‌تا دوماهیکی شه‌ر
دنابه‌را هه‌ردووکا دا دورست بوو ل نه‌الا لکه‌ و ئەف شه‌ره هه‌شت
روژا فه‌کیشا موسلمان د‌فی شه‌ری دا سه‌رکه‌فتن و تارقی باژی‌ر ل‌دیف
باژی‌ری فه‌کر وه‌کی ش‌ذونه و ش‌یا گه‌له‌ک ده‌ستکه‌فتنن مه‌زن ده‌ست
خو فه‌ بینت پاشی به‌ره‌ف باژی‌ری مدور چوون و پاشی به‌ره‌ف
قه‌رمونه و پاشی به‌ره‌ف اش‌بیله‌ چوو⁽¹⁾

پاشی به‌ره‌ف باژی‌ری استجه‌ چوون⁽²⁾ خه‌لکی فی باژی‌ری روبه‌رو
موسلمانا بوون شه‌ر نافه‌را وان دورست بوو و خه‌لکی وی ش‌که‌ستن
ئینا تارقی له‌شکه‌ری خو فری‌کرنه هه‌نده‌ک ده‌فه‌رین دی وه‌ک رومی
و قرتبئی کو ژمارا وان 700 بوون و بوماوی سی هه‌یفا دوروی‌چکرن

(1) اش‌بیل باژی‌ره‌کی مه‌زنه مینا ئەنده‌لوسه دکه‌فیه‌ نیزیکی ده‌ریای و چیا ل
هه‌نداڤا وی یه‌ا، و گه‌له‌ک داروبار لئ هه‌نه ،یاقوت الحموی ، معجم البلدان ،
ج1 ، ص 195؛

(2) استه‌جه‌، بازنه‌یه‌که ل ئەنده‌لوسی ، پی‌گه‌ه‌ گریدانه‌کا ئاف ریژی یه‌ نافه‌را
قییلا روژ ئافا و قرتبه‌ ل غه‌رناطه ،یاقوت الحموی ، معجم البلدان ، ج1 ، ص

پاشی شیا فه کهت پاشی بهرهف طلیطه چو و شیا فه کهت پاشی
 بهرهف نهالا حجاره چوون و دهر باز بوو ژ چپای فچ هه تا نوکه دبیزیتی
 فجا تارقی ، و پاشی بو باژیړی مائده و ساللا (93مش\ 711ز) زقری
 طلیطه پاشی چو باژیړی جیلیقه⁽¹⁾ ودهست بسهر دا گرت پاشی چوو
 باژیړی استرغه پاشی له شکه رهک فریکره باژیړی ری پاشی چوو
 غه رناطه و پاشی بو باژیړی البیره و تارقی گه له ک ئارمانج بدهست
 خوځه ئینات پاشی موسا هاته د ئه نده لوسل دا ساللا (93مش\ 711ز)
 ئه ف هه می سه رکه فتنیت تارقی ژی دزفرن بو موسای ده می هاتنا وی
 شیرت کربوو ، و ئه ف چه نده ژی دیار بیت کو موسای شارازایه د
 دین و له شکه ری دا ، و ئه ف فه کرنی ژی به ره ه می خو هه بوو ده می
 ئه نده لوس فه کرین گه له ک خه لکی ئه ندلوس مسلمان بوون ژ بهر
 ره وشت و سیفاتین باش

(1) جه لیق، ده فه ره کا کناریه لسهر ئافق ل باکورئ ئه نده لوس، ، یاقوت
 الحموي، معجم البلدان ، ج1 ، ص 157

3-جیهادا موسای ل ئه نده لوسی

پشتی وان سهرکه فتنیت تارقی ل ئه نده لوس بدهست خوفه ئینان ،
ئه ف چه نده گه هانده موسای ، موسای برولن خوی خیل افه تی رابوو
و گوته تارقی ژ جهن خو نه لقه هه تا بگه همه ته ، موسا ترسیا ژ
گیانیت مسلمانا تارقی گوهمن خو نه دا موسای و نه راوه ستا ژ فه کرنا ،
مه ره ما وی ژی نه بن پیکرنا فه رمانیت موسای نه به لکو ئارمانجا وی
له شکه ری قوتی بی بارکه ت ژ ریکه ستنی ، باژیر لیدی باژیری فه کرن
ل سالا (93مش / 711 ز) فه رمان ل کوری خو مروانی کر بجیت کوری
وی ب له شکه رقه به ره ف تارقی چوو به ری بابن خو موسای و موسای
ئاگه ژ مه ترسیا به لاف بونا له شکه ری مسلمانا ل ئه نده لوس هه بوو
، ده من هه می به لافه بوین بی پاراستنا له شکه ری ، نه چار بوو رابیت
ب هه وه کا دی بو ئه نده لوسی دا بگه هیته تارقی و پشکداریت د
وی فه کرنا مه زن دا کوری خو عبدالله کره خه لیفه ل قه یروانی و چوو
ئه نده لوسی ل سالا (93مش / 711 ز) و هه وا وی پیک دهات ژ
هه ژده هزار له شکه ری مسلمان وه کی یا دیار موسا ژ ئه نده لوس
ده رکه فت ب 10 هزار له شکه را

وهه تا گه هشتین ئه نده لوس بونه 18 هزار پاشی گه هشتنه گزیرتا کهسک موسای جفاته ک گریدا و پلانا ههوا خو دانا و گوتنی لدیف ریگاتارقی هه ره موسای ئه ف چه نده ره تکر و گوت مه ریگه کا دی هه یه و هیشتا مه دائن نه فه بویه و سوز دا للیانی کو فه کریت باش بکه و موسای چه ندین شه رکرن ل ئه نده لوسی داکو ئیسلامی به لاف بکه ت

أ- باژیڤی شذونه

دهمی گوتینه موسای هنده ک باژیڤر هه نه نه فه کری موسای خو ئاماده کر و به ره ف وان باژیڤرا چوو ژوانا شذونه ، و پشتی شه ریڤن مه زن موسا شیا بسه رکه فیت و بچیته دناقا باژیڤری دا و باژیڤری فه که ت

ب- باژیڤی قه رمونه

پشتی فه کرنا باژیڤی شذونه موسا به ره ف باژیڤی قه رمونه چوو و ئه ف باژیڤره خودان چه په ریڤت بهیژه یا بزحه مه ته بچنه تیدا دورویڤچ بکه ن ، و موسا بریگه کا شارازا چو تیدا ، هنده ک که س فریگرن مینا یلیان ، فریگر و یلیان چو دناقا باژیڤری دا بی چه ک پاشی موسای

ههسپ فریځرن و ده رگه هـ بو فه کرن ، و پاشی مسلمان چونه دناڅا
وی باژیری دا

ج- باژیری اشبیلیه

مهزنتین بهاترین باژیربوو ئاڅاهین باش لی هه بوون وجهی
پاشای بوو بهری قوت ل ئه نده لوسی بکه فن ده می قوت سه رکه فتین
ل طلیطه ، موسا ژ قه رمونه به ره ف اشبیلیه چوو و موسا شیا بو ماوی
چهند هه یڅا دورویچ که ت و پاشی څه که ت و خه لکی وی ره څینه
باژیری باحه موسای یهودی ئینان وی باژیری و حامییت سه ربازی
دانان و دگوتنه څان یه هودیا موالیین موسای

دوماهیک

به‌رپه‌ریت میژویا ئیسلام پرن ژ میژوییت بریسقه‌دار و ژ که‌سین

نافدار دمیژوی دا

د نامیلکا من دا دیاربوو کو موسا کورئ نه‌سیری دیارترین که‌س بوو

دمیژوی دا و دی دچهند خالا دا ئاماژئ دهنئ

1- موسا کورئ نه‌سیرئ ژ سه‌رکیشین مه‌زیت ئومه‌ویا بوو و ئیک ژ

قاره‌مانیت موسلمانا بوون و روله‌کئ مه‌زن هه‌بی د فه‌کرنا وه‌لاتان دا

هه‌بوو و هه‌رگاڤا به‌حسا فه‌کرنا ئه‌نده‌لوس و مغرب دکهن ئیکسه‌ر

ناقئ وی دهیت و شیا دهوله‌تئ ژ تاریئ بگهوریت بو روناھیئ

دادپه‌روه‌ریئ و یه‌کسانیی به‌لاف که‌ت زانست و زانینی به‌لافکه‌ت.

دایکبوونا وی سالا 19هـ _ 640ز لسهر ده می خه لیفه عمری کوری
خهتابی ونه ژادی وی عه ربه ودماله کی دا مه زن بویه په یوه ندی ب
ژیانا سهر بازی، دگهل وان که سا مه زنبو یین پشکداری د فه کرنا دا کری
، و موسا هاته وه سفکرن شارازیین خو و چجارا له شکره وی نه هاته
شکاندن

وموسای د فه کریتت خو دا پشت به ستن لسهر کورین خو
وچه ندسه رکردا دکر وئف فه کر نه ژی ژبو به لافکرنا ثاینی نه هیلانا زم
و زورداری

موسای گه له ک پوست وه رگرتن ، موسای روله کی مه زن هه بوو د
فه کولینیت حه دیسین پیغمه ری دا هه بوون ، چونکی گه له ک ب ثاینی
فه گریدای بوو ، موسای پشکداری د گه له ک شهران دا کره د وان شهرا
دا سهرکه فتن ئینای

موسایئ کوریئ نہ سیری

ٹامادہ کرن: نجلاء محمود

2022